

Javítókulcs- 9. évfolyam – 1. forduló

2018.01.11.

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ABC kisbetűivel jelöltük. Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó, illetve a tanuló nem oldotta meg, vagyis az item megoldása nem jó. Az első esetben az item betűjelét kell bekarikázni.

Ha az item betűjele mellett 2 áll, akkor a feladatelem értéke 2 pont. Ekkor az itemre – megoldottságától függően – 0 vagy 2 pont adható. Minden más esetben a feladatelem értéke 1 pont.

Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen a javítókulcsban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint a szakirodalommal igazolható jó válasz is pontot ér.

1. a) Pompeius aláhúzása, mert ő az 1. triumviratus tagja / Lepidus és Antonius a 2. triumviratus tagjai.
- b) A piramis aláhúzása. Az ókori Egyiptom történetéhez tartozik / a fehér porcelán és a selyem az ókori Kína történetéhez kapcsolódik.
- c) A metoikosz aláhúzása. A görög társadalom egyik rétege / A másik kettő az indiai társadalom rétege.
(Csak a helyes indoklással adható 1 pont. Az egyik indoklás elegendő.)
- d) A buddhizmushoz kapcsolódnak.
- e) Görög vallási központok. / Görög jóshelyek.
- f) Az ókori görög oszloprendek elnevezése. **6 pont**

2.

- a) Apollón
- b) Poszeidón
- c) Pallasz Athéné
- d) Hephaisztosz
- e) Hádész
- f) Hermész
- g) Zeusz
- h) Dionüszosz

i-j) galamb és delfin aláhúzása (akkor jár az 1-1 pont, ha ezt a kettőt és csak kettőt húzott alá) **10 pont**

3.

- a) Helené (Helena) / Parisz
- b) Nagy Sándor

a-n) Soronként 1 pont – **14 pont**

o) Megoldás: Hadseregreform - **1 pont**

p-r) Marius (1 pont) néppárti politikus (1 pont) / állandó zsoldosereget hoz létre (1 pont) / vagyontalan római polgárokat sorozott be (1 pont) / 16 év után veteránföldet adott katonáinak (1 pont) / egységes fegyverzetet szerelték fel a katonákat (1 pont) / rendszeres kiképzés volt (1 pont)

(maximum **3 pont** adható a hadseregreformmal kapcsolatos részre)

összesen: 18 pont

7.

Hibás szöveg	Javított szöveg
a) század	b) légió
c) keselyű	d) sas
e) égszínkék	f) (bíbor)vörös
g) szablya	h) kétélű kard/ kard
i) rövid lándzsa	j) (két méter) hosszú lándzsa

(Helyes megoldásonként 1 pont)

10 pont

8.

a) Marathón

b) Kr.e. 490.

c) Thermopülai – szoros

d) Leónidasz

e) Xerxész / Mardoniosz

f) Themisztoklész

g) Szalamisz

h) Az érmén az athéni háromsorevezős gályá egyik fejlett változata látható az athéni demokrácia (Kr. e. V. század) korából; több mint kétszáz éven át ez volt a létező legnagyobb hadihajó. / A szalamiszi csatában ilyen típusú hajókkal harcoltak a görögök.

8 pont

9.

a) katonai tribunus/ tribunus

b) aedilis

c) „Mindenekelőtt olyan Mars-templomot akart építeni, amelyet még nem látott a világ, mégpedig úgy, hogy erre a célra feltölteti és építkezésre alkalmassá teszi azt a tavat, melynek vizén nemrégiben a tengeri csatát rendezte; egy különlegesen nagy, a Tarpei-sziklához simuló színházat akart építeni; Egyéb tervei: (a pomptinusi) mocsarak kiszáritása; a Fucinus-tó lecsapolása, műút építése az Adriai-tengertől az Appenninek gerincén át a Tiberisig; az Isthmus átvágása; (Suetonius: Caesar élete. (44.) <http://mek.oszk.hu/03200/03264/03264.htm>) (2018.01.03.) (Egy elem leírása az elvart - 1 pont) A feladatra adható összes pont: **3 pont**

10. A feladatra akkor jár az egy pont, ha a versenyző megnevezte és helyesen bejelölte a helyszínt.

- a) Gallia
- b) Olümpia
- c) Kréta / Knosszosz
- d) Olümposz
- e) Sicilia/Szicília
- f) Cannae
- g) Zama
- h)Capua

8 pont

11.

- 1. kép - b) - Diszkoszvető
- 2. kép – f) – Parthenon
- 3. kép – a) - Laokoon szoborcsoport

3 pont

12.

a - k) Azok a válságjelenségek, amelyek a Kr. e. 2. század utolsó évtizedeiben jelentkeztek, nem szűntek meg. Világosan látszott, hogy a köztársasági alkotmány helyett a tartósan viselt és hadsereggel alátámasztott hatalom képes rendezni a helyzetet. Ezt ismerte fel Caesar. Sulla mintájára a diktatorként tevékenykedett (1). A pharszaloszi győzelmet követően meghatározatlan időre, később tíz évre, végül Kr.e.44-ben (1) ruházták fel ezzel a magisztratusszal. Kr. e. 63-tól ő volt a pontifex maximus (1). Ez tekintélye és intézkedési köre miatt is fontos volt. Kr. e. 48-ban szintén élethossziglan kapta meg a néptribunusi jogkört (néptribunus származása miatt nem lehetett), ezzel személye szent és sérthetetlen (sacrosanctus) lett (1). Ugyanebben az évben megbízták a közérkölcsök felügyeletével, ami gyakorlatilag az örökös censori méltóságot jelentette számára (1). Ő rendelkezett az államkincstárral, ő döntött a háború és béke kérdéseiben (1) viselte az imperator titulust (1). Rendelkezett a királyi hatalom minden lényeges elemével, a törvényhozói, a katonai és a főpapi hatalommal egyaránt. Hadserege a kor legfegyelmesebb, legharcedzettebb katonaságából állt, akik fanatikusan ragaszkodtak vezérükhöz (1).

Politikai intézkedései jól átgondolt rendszerbe illeszkedtek. Rendelkezéseinek egész sora irányult arra, hogy a polgárháborúk alatt kivérzett, meggyengült szabad római polgárságot, s ezen belül a társadalmi elitet megerősítse. Ezt szolgálta a nagyvonalúan alkalmazott megbocsátás, a clementia (1).

Igyekezett rendezni Róma és a provinciák viszonyát (1). A galliai mintát követve átszervezte az adózási rendszert (1). Széles körben adományozott római és latin jogot a provinciabeli előkelőknek, s ezzel elősegítette ezek római életformára való áttérését, azaz a romanizációt (1).

A római gazdaság és kereskedelem fellendítése érdekében megtiltotta, hogy a polgárok nagyobb mennyiségű pénzt tároljanak, ezzel elérte azt, hogy ez az összeg a mezőgazdaságba, iparba és kereskedelembé áramlott (1). Egységesítette a birodalom pénzforgalmát (1), ő verette az első római aranypénzt. Kibővítették az ostiai kikötőt is (1).

Katonáinak földdel való ellátását úgy igyekezett megoldani, hogy ehhez ne kelljen kisajátítani a nagybirtokosok földjeit (1). A veteránok mellett coloniákba telepített nagyon sok ingyen gabonából élő római proletárt is, s rövid idő alatt sikerült az ingyenes ellátásban részesülők számát 320000-ről 150000-re leszállítani. Gazdasági terveiben útépitések, mocsárlecsapolások stb. is szerepeltek (1). Közismert a naptárreformja is. Julius Caesar nemcsak saját korának, nemcsak Rómának, hanem az egész történelemnek kiemelkedő tehetségű, képességű alakja. Hadjáratainak során bizonyította hadseregszervező, katonanevelő és stratégiai képességeit egyaránt. Személyes bátorságát is számtalanszor megmutatta a nehéz helyzetekben. Írói tehetségét két fennmaradt művel a Bellum gallicum (A gall háború) és a polgárháború eseményeit megörökítő Bellum civilem (A polgárháború) bizonyítja (1). Kétségtelen, hogy lebecsülte ellenfeleinek erejét, elszántságát, és túlbecsülte belátásukat (1). Taktikai hibát követett el, amikor nyíltan semmibe vette a köztársasági hagyományokat. (1).

Igy történhetett meg, hogy az egyik ellene szőtt összeesküvés során megölték Kr.e.44-ben.

Minden helyes válaszelem egy megoldott feladatelemet, s egy pontot ér.

Maximális 12 pont akkor adható, ha legalább 12 feladatelemet (ítemet) logikus szövegösszefüggésbe illesztett a tanuló a helyes történelmi szakszókincs alkalmazásával.

Összesen: 100 pont

Források:

1. Hegyi Dolores, Kertész István, Németh György, Sarkady János: Görög történelem. A kezdetektől Kr.e. 30 -ig. Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
2. Az ókori görög és római világ. írta és szerkesztette: Jakab György. AKG, 1993. Budapest.
3. http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/kr_e_490_szeptember_12_a_marathoni_csata/ (2017.12.23.)
4. <http://tortenelemcikkek.hu/node/166> (írja, szerkeszti: Harmat Árpád Péter) (2017.12.30.)
5. <http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/az-oskor-es-az-okor-vilaga/a-kozos-ellenseg/a-gorog-perzsa-haboruk-masodik-szakasza> (2017.12.30.)
6. <http://mek.oszk.hu/09900/09909/09909.pdf> (Hérodotosz: A görög-perzsa háború) (2017.12.30.)
7. http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/mil/okor/hadviseles/romai_legio.html (2018.01.02.)
8. <http://tortenelemcikkek.hu/node/607> (szerző: Harmat Árpád Péter) (2018.01.02.)
9. <http://hirmagazin.sulinet.hu/hu/pedagogia/a-romai-hadsereg> (2018.01.02.)
10. Herber – Martos – Moss – Tatár - Tisza: Történelem 2. (Kr.e. 500-tól Kr.u.1000-ig). Reáltanoda Alapítvány, 1993.
11. Tarján M. Tamás: Kr. e. 100. július 13. | Julius Caesar születése http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/kr_e_100_julius_13_julius_caesar_szuletese (2018.01.02.)
12. Suetonius: Caesarok élete = <http://mek.oszk.hu/03200/03264/03264.htm> (2018.01.02.)
13. Hegyi W. György: Az ókori Róma= Világtörténet. Főszerkesztő: Salamon Konrád, Akadémiai Kiadó, 2006, pp 244-288.
14. Castiglione László: Az ókor nagyjai. Akadémiai Kiadó, Budapest. 1984.

képi források:

1. <http://crowland.uw.hu/images/sparta/hadsereg.html> (2018.01.03.)
2. <http://www.eurocoinshop.hu/?p=productsMore&iProduct=3079> (2018.01.01.)
<http://www.ujeurobankjegyek.eu/Euroermek/Euro%C3%A9rm%C3%A9k/K%C3%B6z%C3%B6s-h%C3%A1tlap/1-cent> (2018.01.01.)
- 3-4. <http://www.sulinet.hu/tovabban/felveteli/2001/4het/muvtori/muvtori4.html> (2018.01.01.)
5. <http://www.mimicsoda.hu/print.php?id=1108> (2018.01.02.)

Kontúrtérkép (2018.01.04.) forrása: <https://terkepbolt.unas.hu/Europa-domborzati-vakterkep-DUO-160120-cm-laminalt>